

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.799/2023/3.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke
Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró
Dr. Bartkó Levente, bíró
Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró
Dr. Varga Eszter, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2023. szeptember 18.
Az ügy tárgya: közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntette és más
bűncselekmény
Terhelt(ek): I. rendű
Első fok: Pesti Központi Kerületi Bíróság, 8.Fk.21.139/2019/28., ítélet,
tárgyalás, 2020. november 19.
Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 21.Fkf.5427/2021/7., ítélet,
tanácsülés, 2021. április 16.

Az indítvány előterjesztője: Fővárosi Főügyészség
Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntette és más bűncselekmény miatt fiatakorú I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Fővárosi Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 8.Fk.21.139/2019/28. számú és a Fővárosi Törvényszék 21.Fkf.5427/2021/7. számú ítéletét fiatakorú I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Pesti Központi Kerületi Bíróság – megismételt eljárásban – a 2020. november 19. napján meghozott 8.Fk.21.139/2019/28. számú ítéletével fiatalkorú I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntetében [Btk. 311. §, Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés] és bűnsegédként elkövetett rongálás vétségében [Btk. 371. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont]. Ezért öt halmazati büntetésül 300 óra közérdekű munka büntetésre ítélte. Előírta, hogy az I. rendű terhelt közérdekű munkaként fizikai munkát köteles végezni. Rendelkezett arról, hogy a kiszabott büntetést önhibából történő nem teljesítés esetén miként kell szabadságvesztésre átváltoztatni, továbbá az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költségről. A bejelentett polgári jogi igényt érdemben elbírálta, melyhez kapcsolódóan illetékfizetési kötelezettséget is megállapított.

[2] Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. április 16. napján jogerős 21.Fkf.5427/2021/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta, a közérdekű munka jellegére, továbbá az átváltoztatásának mértékére történő utalást mellőzte. Egyebekben – a polgári jogi igény elbírálására és a bűnjelekre vonatkozó rendelkezések pontosítása mellett – az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

II.

[3] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a Fővárosi Főügyészség terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapítottnak – a megtámadott határozatok megváltoztatása, és a törvénynek megfelelő határozat meghozatala érdekében, mely alapján a Kúrián Bfv.III.830/2021. számon indult felülvizsgálati eljárás.

[4] Indokai szerint a fiatalkorú I. rendű terhelt által elkövetett kettőtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett súlyosabb bűncselekmény büntetési tételére figyelemmel vele szemben közérdekű munka büntetés nem lett volna kiszabható: vagy minimum 1 évig terjedő szabadságvesztés, vagy intézkedés lenne a törvényes jogkövetkezmény.

[5] Kifejtette, hogy a fiatalkorúak büntetéskiszabására vonatkozó külön szabályok nem jelentik azt, hogy bármely bűncselekmény miatt bármely büntetés alkalmazható lenne, mivel a „büntetéskiszabás” és a „büntetési tétel” egymástól eltérő anyagi jogi fogalmak. A Btk. 109. §-ának szabályai pedig egyértelműen büntetéskiszabásról rendelkeznek.

[6] Ezzel szemben a büntetési tétellel kapcsolatos rendelkezéseket tartalmaz a Btk. 33. § (4) bekezdése és a 82. §-a, amikor előírja, hogy a büntetési tételnél enyhébb büntetés milyen feltétel mellett és módon szabható ki.

[7] Hozzátette, hogy a Btk. 33. § (4) bekezdése és a 82. §-a a büntetési tételnél enyhébb büntetés alkalmazhatóságát nem a fiatakorúval szemben a cselekmény miatt kiszabható leghosszabb, vagy legrövidebb büntetési tartamhoz köti, hanem a Különös részi törvényi tényállásban megállapított büntetési tétel alsó határához igazítja.

[8] Mindez szerinte azt jelenti, hogy a Btk. 33. § (4) bekezdésében foglalt általános szabály alkalmazásának fiatakorú esetében is csak akkor van helye, ha a bűncselekmény Különös részi büntetési tételének alsó határa nem éri el az egy év szabadságvesztést. Ha pedig az adott bűncselekmény háromévi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő – mint jelen ügyben is – a szabadságvesztésnél enyhébb büntetési nem kiszabása, és pedig az enyhítő rendelkezések alkalmazásával a Btk. 82. § (2) bekezdése alapján fiatakorúval szemben is csak akkor alkalmazható, ha annak Különös részi büntetési tétele szerinti legkisebb mértéke egyévi szabadságvesztés.

[9] Az ügyészség utalt arra, hogy az I. rendű terhelt terhére megállapított bűncselekmény Btk. Különös részi tényállásban meghatározott büntetési tételének alsó határa 2 év, így a Btk. 33. § (4) bekezdésének alkalmazására, azaz szabadságvesztés helyett közérdekű munka kiszabására e törvényhely alapján nincs lehetőség. Álláspontja szerint a Btk. 82. § (2) bekezdés c) pontja alapján vele szemben legkevesebb egyévi szabadságvesztést lehet kiszabni. Hozzátette, hogy a Btk. 82. § (3) bekezdése a kétszeres enyhítést, azaz a szabadságvesztésnél enyhébb büntetési nem kiszabását csak abban az esetben teszi lehetővé, ha a büntetési tétel alsó határa egyévi szabadságvesztés.

[10] A Legfőbb Ügyészség Fk.Bf.860/2021. számú észrevételében kifejtette, hogy a fiatakorú terhelt szabadságvesztésének generális minimuma nem jelenti egyben azt is, hogy vele szemben bármely bűncselekmény miatt bármely büntetés kiszabható lenne. Általános jogalkalmazási elv, hogy a Btk. Általános Részében meghatározott törvényi feltételek szempontjából mindig a Különös Részben meghatározott büntetési tétel az irányadó. A Btk. 109. §-ában foglalt külön szabályoknak – a büntetéskiszabás körén kívül – a jogalkotó csupán a büntethetőség elévülése határidejének számításánál, és a visszaesőkre vonatkozó rendelkezések szempontjából tulajdonít jelentőséget.

[11] Álláspontja szerint a Btk. – a jogerős ügydöntő határozat meghozatala során alkalmazott elkövetéskor hatályos – 33. § (4) bekezdésének általános szabályára figyelemmel a háromévi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő bűncselekmények esetében a büntetés enyhítésére csak az enyhítő szakasz (Btk. 82. §) rendelkezései alapján van törvényes lehetőség.

[12] A Btk. 82. § (2) bekezdés c) pontja értelmében, amennyiben a büntetési tétel legkisebb mértéke kétévi szabadságvesztés – márpedig a fiatakorú I. rendű terhelt által megvalósított, csoportosan elkövetett közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntette ilyen bűncselekmény –, és e mérték a büntetés kiszabásának elveire figyelemmel túl szigorú lenne, ehelyett legkevesebb egyévi szabadságvesztés szabható ki.

[13] A törvény ekként azon bűncselekmények esetében, amelyek Különös részi büntetési tételének alsó határa kétévi szabadságvesztés, a fenti idézett rendelkezés alapján a szabadságvesztésnél enyhébb büntetés alkalmazását nem teszi lehetővé. Mindazon bűncselekmények tekintetében, ahol a törvény a büntetési tétel alsó határát egyévi, vagy annál hosszabb tartamú szabadságvesztésben határozza meg, a büntetés enyhítése továbbra is csak a Btk. 82. §-a szerinti enyhítő szakasz alkalmazásával történhet.

[14] Előadta, hogy mindezekre nézve nem ír elő eltérő rendelkezéseket a Btk. fiatakorúakra vonatkozó XI. Fejezete sem. Ez azt jelenti, hogy a Btk. 33. § (4) bekezdése és a 82. §-a a büntetési tételnél enyhébb büntetés alkalmazhatóságát nem a fiatakorúval szemben a cselekmény miatt kiszabható leghosszabb vagy legrövidebb büntetési tartamhoz köti, hanem a Különös részi törvényi tényállásban megállapított büntetési tétel felső, illetve alsó határához igazítja.

[15] Ebből azt a következtetést vont le, hogy a háromévi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő bűncselekményeknél – a hatályos szabályozás szerint azon bűncselekmények esetében, ahol a törvény a büntetési tétel alsó határát egyévi, vagy annál hosszabb tartamú szabadságvesztésben határozza meg – a büntetés enyhítésére fiatakorú esetében is csak az enyhítő szakasz, a Btk. 82. § (2) bekezdés d) pontjára figyelemmel, a Btk. 82. § (3) bekezdésének alkalmazásával kerülhet sor.

[16] Indokainak alátámasztására hivatkozott a Kúria Bfv.III.420/2019/6. számú, a Bfv.III.936/2018/15. számú és a Bfv.II.462/2017/6. számú határozataira.

[17] Indítványozta, hogy a Kúria a támadott határozatot akként változtassa meg, hogy a fiatakorú I. rendű terhelttel szemben próbára bocsátást alkalmazzon azzal, hogy a fiatakorú pártfogó felügyelet alatt áll; egyebekben pedig a határozatot hatályában tartsa fenn.

[18] Mivel a Kúria eljáró tanácsa jogkérdésben el kívánt térni a Bíróági Határozatok Gyűjteményében közzétett Bfv.III.420/2019/6. számú és Bfv.III.936/2018/15. számú határozatoktól, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 33. § (1) bekezdés b) pontja alapján, a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja szerint a jogegység érdekében előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő, és ehhez kapcsolódóan a 2020. augusztus 30. napján meghozott Bfv.III.830/2021/13. számú végzésével a felülvizsgálati eljárást a jogegységi határozat meghozataláig felfüggesztette.

[19] A jogegységi eljárás befejezését követően folytatódott jelen felülvizsgálati ügy.

III.

[20] A Fővárosi Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[21] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi – nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja.

[22] A Be. 648. §-a valamennyi felülvizsgálati okra kiterjedően rögzíti, hogy felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen van helye, és a jogerős ügydöntő határozatban rögzített tényállás alapulvételével, kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[23] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[24] A törvénysértő minősítés, illetve a Btk. más szabályainak megsértése tehát nem önmagában felülvizsgálati ok, hanem abban az esetben, ha ehhez törvénysértő büntetéskiszabás is kapcsolódik.

[25] Ennek feltételei az alábbiak:

- a jogerős ítéletben a cselekmény minősítése törvénysértő, vagy más anyagi jogszabálysértésre került sor,
- a kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés is törvénysértő és
- a két említett körülmény között oksági összefüggés van, azaz a törvénysértő büntetés a törvénysértő minősítés és/vagy az anyagi jogszabálysértés következménye.

[26] A kiszabott büntetés akkor tekinthető törvénysértőnek, ha annak neme vagy mértéke a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik, így a bűncselekmény minősítéséhez kapcsolódó büntetési tételkeret, vagy a büntetés kiszabására vonatkozó egyéb rendelkezések megsértésével kiszabott.

[27] Jelen ügyben a fiatalkorú I. rendű terhelttel szemben kiszabott közérdekű munka büntetés az alábbiak szerint nem törvénysértő.

[28] Kétségtelen, hogy az I. rendű terhelt terhére rótt társtettesként elkövetett közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntettének [Btk. 311. §, 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés] büntetési tétele két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, a bűnsegédként elkövetett rongálás vétsége [Btk. 371. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] pedig két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Nyilvánvaló az is, hogy az I. rendű terhelttel szemben a Btk. 81. §-a alapján halmazati büntetést kell kiszabni.

[29] A Btk. 109. § akként rendelkezik, hogy a fiatalkorúra kiszabható szabadságvesztés legrövidebb tartama bármely bűncselekmény esetén egy hónap.

[30] A Kúria 5/2023. Jogegységi határozata szerint a fiatalkorú esetében a felnőttkorú elkövetőre alkalmazandó szabályoktól eltérően a Btk. 109. § (1) bekezdése speciális tételkeret-minimumot határoz meg, így bármely, szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény esetén – függetlenül a Különös Részben meghatározott büntetési tételkeret alsó határától – szabadságvesztés helyett elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kitiltás, sportrendezvények látogatásától való eltiltás vagy kiutasítás, illetve e büntetések közül több is kiszabható.

[31] A jogegységi határozat kifejti, hogy a Btk. 109. § (1) bekezdés helyes értelme az, hogy az generális és speciális minimum is egyben, így – eltérően a felnőttkorú elkövetőktől – az egy hónapos alsó határ nem csak azokban az esetekben irányadó, ha a Különös részi büntetési tétel alsó határt nem jelöl meg, hanem bármely bűncselekmény esetében. Ilyenkor az enyhítésre vonatkozó szabályok értelemszerűen nem alkalmazhatók, mivel az a büntetési tételkeret alsó határának a lefelé irányuló átlépését eredményezné, amely azonban fogalmilag kizárt.

[32] A fiatalkorúakra vonatkozó speciális büntetési tételkeret – amelynek alsó határa egy hónap, felső határa a Btk. 109. § (2) és (3) bekezdése szerint alakul – irányadó a Btk. 109. § (4) bekezdése értelmében a büntethetőség elévülése határideje számításánál, a visszaesőkre vonatkozó rendelkezések tekintetében, miként a halmazati és összbüntetés, valamint a középérték számítása során is.

[33] A Btk. fiatalkorúakra vonatkozó szabályainak ilyen értelmezése alapján nem lehetséges annak a következtetésnek a levonása, hogy amíg a törvény ugyanazon elkövető és bűncselekmény esetén nem teszi lehetővé a szabadságvesztéshez képest alternatív büntetések kiszabását, addig engedi a lényegesen enyhébb intézkedés – a próbára bocsátás – alkalmazását, mivel annak a Btk. 116. § (1) bekezdése alapján bármely bűncselekmény esetén helye van. Ilyen jogalkotói cél nem olvasható ki a Btk. XI. Fejezetének a fiatalkorúakra vonatkozó szabályaiból, ugyanis tekintetükben éppen arról van szó, hogy szabadságelvonással járó büntetést csak akkor lehet kiszabni, ha a büntetés célja más módon nem érhető el.

[34] A Btk. 109. § (1) bekezdéséből fakadóan fiatalkorú esetében mindenkor szükségszerűen megvalósul azon feltétel, hogy ha a bűncselekmény büntetési tételének alsó határa nem éri el az egy év szabadságvesztést, és ez minden bűncselekmény esetén tételes jogi alapot ad valamennyi további büntetési nem alkalmazására is {5/2023. Jogegységi határozat [101]-[104] bekezdés}.

[35] Így – miként jelen ügyben is – fiatalkorúval szemben sor kerülhet szabadságvesztés helyett közérdekű munka büntetés kiszabására.

[36] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerint a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja akként rendelkezik, hogy a Kúria a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A jogegységi határozat a Bszi. 42. § (1) bekezdés második mondata alapján a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

[37] Nem sértett törvényt tehát az eljáró bíróság, amikor a fiatalkorú I. rendű terhelttel szemben közérdekű munka büntetést szabott ki, és törvényes a büntetés mértékének megválasztása is.

[38] Ekként a Kúria a Fővárosi Főügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálván – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

IV.

[39] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[40] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2023. szeptember 18.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

Kúria
3.Bfv.799/2023/3
bírósági ügyintéző

7